

Německo touží po válce

Uilém II. si na nedlouhou tradici úspěšné vlády svého dědečka příliš nepotrpěl. Měl svoji vlastní představu o budoucnosti Německa a ta se s Bismarckovou konzervativní a rozumnou politikou příliš neshodovala. Bismarck nebyl za panování Viléma I. zvyklý, že by mu do vládnutí císař příliš zasahoval. Úspěšný růst Německa byla především jeho zásluha. Ovšem Vilém II. nechtěl být pouhou loutkou v rukou říšského kancléře. Chtěl rozhodovat sám.

V březnu 1890 dohnal pětasedmdesátiletého Bismarcka k rezignaci. Novým kancléřem jmenoval generála Leo von Capriho, nicméně po celou dobu své vlády udržoval moc ve svých rukou. Všichni jeho kancléři měli omezené pravomoci. Vilém II. se už od počátku svého panování obklopoval armádou. Jeho politika byla výbojná, tvrdě militantní. A ekonomicky silné Německo postavené jeho předchůdcem mu v tom velmi nahrávalo. Mladý císař se snažil srovnat krok s ostatními velmocemi, především s Velkou Británií a Francií. Stejně jako měly ony, chtěl také pro Německo zámořské kolonie, které byly zdrojem surovin i levné pracovní síly.

Když vládl Bismarck, měl na problém kolonií zcela opačný názor. Obával se, že

výhody, které kolonie Německu přinesou, budou značně převáženy potížemi s jejich udržováním, ale především zkomplikují německou mezinárodní politiku. Proto po vyhrané válce s Dánskem v roce 1864 Prusko odmítlo jako reparaci místo Šlesvicka dánské državy v Karibiku. Stejně tak Němci odmítli po vyhrané válce s Francouzi v roce 1871 jako reparaci část francouzské Indočíny. Pohled na zámořské kolonie se začal v Německu měnit až v 80. letech 19. století.

V roce 1887 vznikla Německá koloniální společnost. Tehdy proti oficiálnímu postoji státu, tedy především proti Bismarckovu názoru, stála většina německé společnosti. Kancléř se tomu podvolil. Ústupek udělal také ze zcela prozaického důvodu. Tehdy odcházeli chudí Němci ve velkém do USA za americkým snem. Bismarck chtěl odchod uprchlíků usměrnit do vlastních kolonií, a nepřijít tak o jejich pracovní sílu.

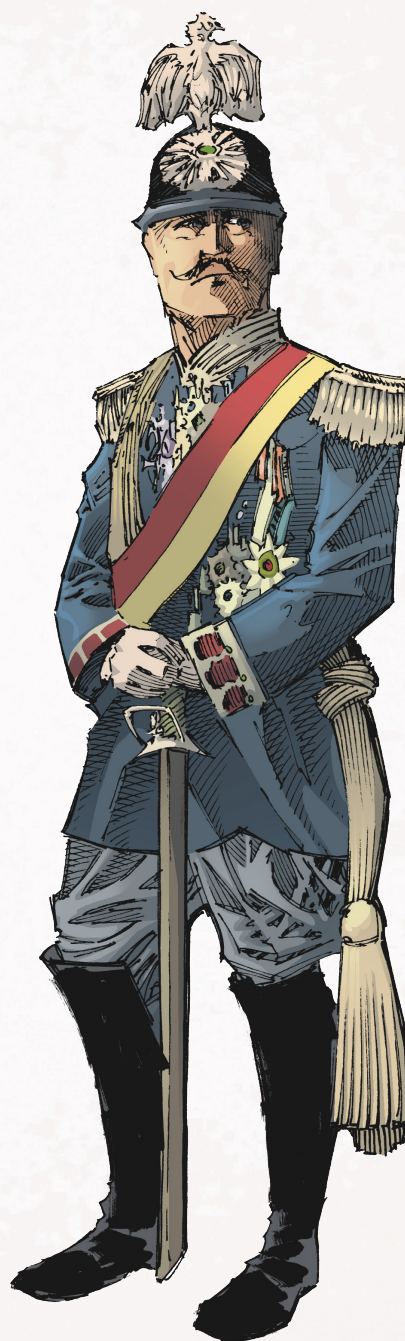
Zpočátku ani nemuselo Německo o zámořské kolonie bojovat. Přišlo k nim legálně a úplně pokojnou cestou. Jednoduše převzalo nabízená soukromá území německých obchodníků. Takto v roce 1884 získalo rozsáhlá území v Africe. Především Německou jihozápadní Afriku (dnešní Namibii),

Německou východní Afriku (především dnešní Keňu a přilehlá území), Kamerun a Togoland (dnešní Togo). Celkově šlo o několikanásobně větší území, než zabíralo samotné Německé císařství v Evropě. O rok později Německo získalo kolonii v Tichomoří – Německou Novou Guineu (část Nové Guineje a celou řadu ostrovů v Mikronésii a Melanésii). Německo se tak během jednoho roku stalo koloniálním impériem. Ovšem vzápětí se potvrdilo přesně to, před čím Bismarck varoval. Správa kolonií se ukázala být příliš nákladnou. Kancléř proto další koloniální růst zastavil.

To se změnilo s nástupem Viléma II. na trůn. Nový císař viděl v budování koloniálního impéria slavnou budoucnost celého Německa. Zatímco Bismarck pouze přebíral soukromá území německých obchodníků, Vilém II. se rozhodl nové kolonie dobývat. Začal rozšiřovat Německou Novou Guineu dobýváním dalších ostrovů. Na Číně vojenským nátlakem získal záliv s přístavem Ťiao-čou, takže na Dálném východě mohl vybudovat vojenskou námořní základnu. Naproti tomu u afrických kolonií došlo jen ke kosmetickým změnám. Rozšíření impéria však ekonomické výhody Německu nepřineslo a Bismarckova prognóza se stále naplňovala. Ani odliv německého obyvatelstva do Ameriky to nezbrzdilo.

Císař Vilém II. výrazně investoval státní peníze do budování armády. Chtěl vytvořit nejsilnější vojsko na světě a to se mu také povedlo. Právě on byl zdrojem vzestupu německého nacionalismu. Císař se také

velmi sblížil s následníkem rakouského trůnu Františkem Ferdinandem d'Este, který byl podobné povahy jako on. Plánovali společnou zahraniční politiku, až František Ferdinand usedne na trůn. Sbližování Německého císařství a Rakousko-Uherska začalo už

Německý císař Vilém II. byl posedlý armádou a dobýváním. První světová válka začala především jeho vinou

v 70. letech 19. století. Oba státy k tomu měly dobrý důvod. Na jejich východní hranici sílilo Rusko, které mělo mocenské zájmy především na Balkáně.

Na podzim roku 1879 proto spolu Německo a Rakousko-Uhersko podepsaly smlouvu o vzájemné vojenské pomoci. Vznikl tak Dvojspolek neboli Centrální mocnosti. Italské království, které se zformovalo teprve v roce 1861 a jeho sjednocení bylo završeno až v roce 1870, se k tomuto vojenskému paktu přidalo v roce 1882. Důvodem byly italské spory s Francií o území v severní Africe. Centrální mocnosti se tak rozrostly o další stát a vznikl takzvaný Trojspolek. Takovýto mocenský pakt už nemohly ostatní světové mocnosti přehlížet.

Velká Británie byla v druhé polovině 19. století v takzvané skvělé izolaci. Šlo o specifickou zahraniční politiku, v níž se Britové rozhodli, že se nebudou vměšovat do politiky ostatních států a budou se věnovat rozvoji vlastního impéria. A skvěle to fungovalo. Velká Británie v té době neuzavřela vojenskou alianci s žádným státem a v některých sporech dokonce hrála roli nezávislého arbitra, čímž svou pozici nejsilnější světové velmoci jenom utvrzovala. Jenže od 80. let 19. století začalo rychle posilovat Německo. Budovalo silnou armádu i zámořské kolonie, a nakonec iniciovalo vznik Trojspolku. Velká Británie se proto na počátku 20. století rozhodla se skvělé izolace vzdát. Než k tomu ale došlo, už se proti Centrálním mocnostem v Evropě tvořila jiná aliance.

Nejprve se v roce 1894 sblížila Francie s Ruskem. Oba státy také patřily ke světovým velmocem a Německo a celý Trojspolek jim hatily jejich mocenské plány. Jejich paktem vznikla takzvaná Dvojdhoda. Velká Británie v té době neměla s Francií zrovna přátelské vztahy. Vycházelo to už z historických sporů, ale především šlo o mocenské zájmy v koloniích. Britové se dokonce na sklonku 19. století pokoušeli naopak o spojenectví s Německem. Naráželi ale na nekompromisní politiku císaře Viléma II. V roce 1904 proto Britové raději podepsali takzvanou srdečnou dohodu s Francií. Ukončili tím skvělou izolaci zcela nečekaným způsobem – vojenskou aliancí s tradičně největším rivalem, kterého mezi světovými mocnostmi měla. V roce 1907 následovala aliance Velké Británie s Ruskem a na světě byla Trojdhoda. Dohodové státy obklopily Centrální mocnosti Trojspolku a rázem bylo zaděláno na první světovou válku.

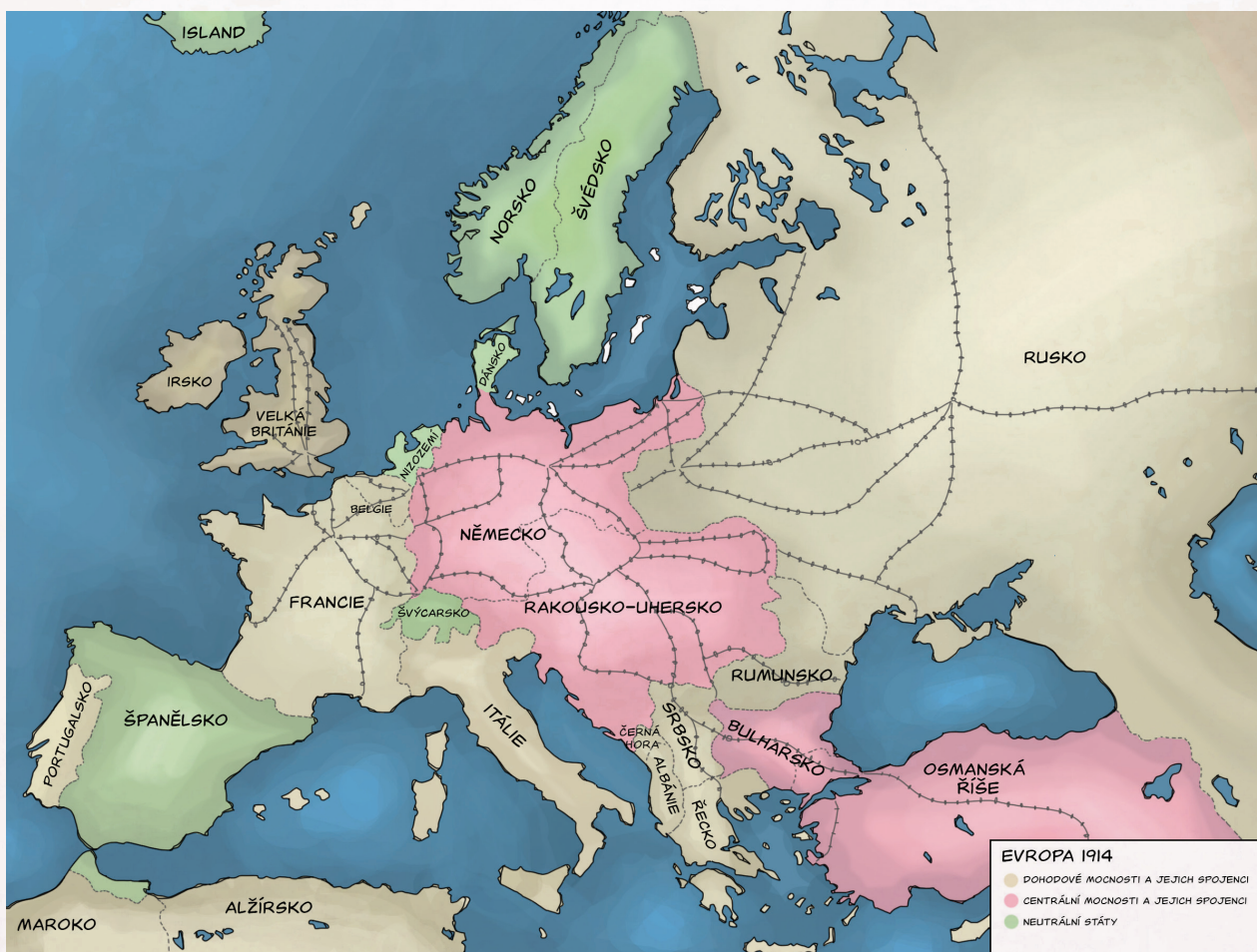
Německý císař Vilém II. vybudoval nejen nejsilnější pozemní armádu na světě, ale především výjimečně silné a moderní válečné loďstvo. V tom spatřovala Velká Británie největší nebezpečí. V Trojspolku bylo Německo nejsilnějším tahounem. Rakousko-uherská armáda byla znatelně slabší a zaostalejší a Itálie se navíc zbývajícím členům spolku zdála být nespolehlivá. Tahle obava se jim také potvrdila v roce 1914, kdy Italové odmítli po jejich boku vstoupit do války, a nakonec v roce 1915 změnili stranu a přidali se k Dohodě.

Vilém II. toužil po válce. Se svou nejsilnější armádou na světě nešetřil optimismem a věřil, že do několika let ovládne Evropu a s ní i celý svět. Většina Němců císařovu ambici sdílela. Cítili se být nejsilnějším, nejvyspělejším a nejmocnějším národem na světě. A tím v té době také do značné míry byli.

Když byl v Sarajevu srbskými nacionalisty spáchán atentát na následníka rakouského trůnu Františka Ferdinanda d'Este, Vilém II. přitlačil na rakousko-uherského císaře Františka Josefa I., aby vyhlásil Srbsku válku. Všichni si dobře uvědomovali, že tím hrozí válka s Ruskem, které bylo spojencem Srbska. A pokud by vstoupilo Rusko do války,

hrozila také válka s Francií a Velkou Británií. Ovšem této Velké válce už nechtěl zabránit skoro nikdo. Rozhodně ne Vilém II. který sám sebe už viděl jako vítěze.

Své zámořské kolonie nepovažoval německý císař za ohrožené, i když byly nedostatečně chráněny malými vojenskými posádkami. Jednak měl ambice na vítězství v Evropě, čímž by mu mohly kolonie Britů a Francouzů celkem jednoduše připadnout, a jednak se domníval, že jsou jeho kolonie dostatečně chráněné mezinárodní dohodou z roku 1885. Ta zavazovala mocnosti k mírovému řešení sporů v koloniích. Jenže válka všechna tahle pravidla měnila. 28. července 1914 Rakousko-Uhersko

K centrálním mocnostem se přidala Osmanská říše. Proti nim stály státy Dohody

vyhlásilo válku Srbsku a v následujících dnech to šlo řetězovou reakcí. Německo Rusku, pak Francii, poté Velká Británie Německu, Rakousko-Uhersko Rusku, Francii a Velké Británii a zanedlouho bojovala celá Evropa.

Ještě v létě roku 1914 Britové a Francouzi zabrali německé kolonie v Tichomoří. Čínský záliv Ťiao-čou obsadilo Japonsko.

Pak následovaly německé kolonie v Africe, z nichž císařství udrželo pouze Německou východní Afriku. Ale také o tu přišlo v roce 1918, když válku v Evropě prohrálo. Všechny zámořské kolonie tak přešly do rukou Velké Británie a Francie (částečně i Belgie a Japonska). Ztrátu kolonií od té doby Němci velmi těžce nesli a vinili západní mocnosti z jejich krádeže.